

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

SANCTI|| IOANNIS|| DAMASCENI OPERA,||

Johannes <Damascenus>

Parisiis, 1577

De brutis animantibus naturali sapientia ornatis. cap. xl.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71880)

De brutis animantibus naturali sapientia ornatis.

CAP. XL.

NUNQUID præbebis equo fortitudinem, aut circûdabis col-
lo eius timorem? Procul odoratur bellum. Nunquid per sa-
pientiam tuam plumescit accipiter, expandes alas suas ad Au-
strum? Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in
arduis ponet nidum suum? In petris manet, & in præruptis fa-
licibus commoratur, atque inaccessis rupibus. Inde contem-
platur escâ: & delonge oculi eius respiciunt. Quis præparat

Iob. 39.

38.

39.

B coruo escam, quando pulli eius clamant ad Deum, vagantes eò quòd non ha-
beant cibos? Nunquid nosti tempus partus ibicû in petris, vel parturientes cer-
uas obseruasti? Dinumerasti menses conceptus earum, & scisti tempus partus ea-
rum? Incuruantur ad foetum, & pariunt, & rugitus emittunt. Quis dimisit ona-
grum liberum, & vincula eius quis soluit? Cui dedi in solitudine domum, &c.

Pro. 6.

Vade ad formicam, ô piger, & considera vias eius, & disce sapientiam: quæ
cûm non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in aestate cibum
sibi, & congregat in messe quod comedat. Vade ad apem, & vide quoniam ope-
raria est, quàmque operationem suam præclaram faciat. Cuius labores reges &
priuati valetudinis causa assumunt. Ac desiderabilis est omnibus & gloriosa, tam-
etsi alioqui viribus imbecillis. Quatuor sunt minima terræ, & ipsa sunt sapien-
tiora sapientibus, formicæ populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi: le-
pusculus, plebs inualida, qui collocat in petra cubile suum: regem locusta non
habet, & egreditur vniuersa per turmas suas: stello manibus nititur, & moratur in
ædibus regis. Tria sunt, quæ bene gradiuntur, & quartum quod incedit felicitate:
leo fortissimus bestiarum, ad nullius pauebit occursum: gallus succinctus lum-
bos: & aries, nec est rex qui resistat ei.

30.

Cicutæ sturni vescuntur, ob structuram videlicet corporis, perniciem eam, quæ ex hoc
Veneno comparatur, effugientes. Nam quia tenues habent cordis meatus, prius id quod vo-
rarunt, conficiunt, quam frigiditas ad vitalia penetrarit. Elleborum autem coturnicum a-
xam.
D limonia est, ut quæ temperamenti sui proprietate, nihil hinc detrimenti contrahant. Quin
hæc quoque ipsa nobis interdum vsui sunt.

Basil. ho.

5. in He-

xam.

Vipera, reptilium omnium atrocissimum, ad marinæ murene connubium occurrit, at-
que vbi sibilo quodam presentiam suam significauit, ab imis gurgitibus eam ad Veneruum
complexum euocat. Ea autem morem gerit, ac cum Venenosa animante copulatur.

Ho. 7. in

Hexam.

Sunt etiam pisces nonnulli, qui peregrinentur, ac velut communi quodam decreto in
externas regiones missi, tanquam ex compacto, cuncti simul proficiantur. Cum enim cer-
tum ac constitutum pariendi tempus appetierit, alij ex alijs sinibus emigrantes, communi
scilicet nature lege excitati, ad Boreum mare contendunt. Ac, quo tempore ascendunt, pi-
sces fluminis instar vnitos atque conglobatos videas, atque à Propõride ad Euxinum ma-
re fluentes. Quis porro eos impellit? Quod imperatoris imperium? Quæ edicta in foro ex-
pansa præstitutum tempus significant? Quinam ipsis itineris duces sunt? Videtne quemad-
modum diuina constitutio omnia impleat, ac vel vsque ad minima quæque pertineat? Pi-
scis Dei legi non reluctatur: & nos homines salutaribus decretis obtemperare non sustine-
mus. Ne hoc nomine pisces contempnas, quia ratione ac vocis vsu prorsus carent: Verum
metue, ne his quoque à ratione alienior sis, ut qui Creatoris edictis aduerseris. Audi pisces
modò non exerta voce hoc dicentes, quòd propagandi atque conseruandi generis sui cau-
sa ad longam hanc peregrinationem amandantur. Propria quidem ipsis vox deest: at na-
tura legem firmiter infixam habent, ac quæ agenda sint præscribentem. Eamus, inquiunt,
ad Boreum pelagus. Dulcior enim reliquo mari hæc aqua est: quia Sol haud diuturnam il-
lic moram trahens, per radios suos non id omne, quod dulce habet, educit. Dulcibus enim
ea quoque animantia gaudent, quæ in mari degunt. Vnde etiam ad flumios per sepe sursum

P

erant, ac procul à mari feruntur. Quo fit, ut Ponticum sinum reliquis omnibus ante-
 ponant, ut qui, tum ad p[ro]creandum, tum ad alendos fetus aptus sit. Posteaquam autem
 eo munere, quod ipsis studio erat, satis perfuncti sunt, confertim rursus omnes domum re-
 uertuntur. Quin illud quoque à maritimo quodam homine audiui, marinum echinum, exi-
 Echinus
 tempesta-
 guum inquam illud prorsus atque abiectum animal, tranquillitatis ac tempestat is magi-
 strum sese nauigantibus sepenumerò præbere. Nam cum ventorum perturbationem pro-
 nunciat. spicit, grauem quendam calculum subiens, supra eum non secus ac supra anchoram sine
 ulla discrimine agitatur: quippe qui lapilli mole retineatur, quominus facile à fluctibus
 abstrahatur. Quod signum ubi nauis perspexerint, hinc exploratum habent ingentem
 ventorum perturbationem impendère.

Ho. 7. in
 Hexam. Cancer ostrei carnem appetit. Verum difficilis captu hæc præda ipsi est propter testa
 integumentum. Natura etenim carnis mollitiem firmo propugnaculo communiuit. Vnde
 etiam ὀστρεὸν ἀπὸ κρῆνῆς, id est, testa opertum appellatur. Ac quoniam dua cauitates, arctissime
 inter se coniunctæ, ostreum complectuntur, hinc necessariò fit, ut denticulatæ cancri for-
 cipes nihil omninò efficere possint. Quid igitur facit? Cum ostreum in iis locis, qui à ven-
 tis remoti sunt, amoenissime se fouere, atque ad Solis radios concauitates suas explicare per-
 spicit, tunc furtim iniecto calculo prohibet ne rursus eis complicit. Atque ita id, quod vi-
 ribus deerat, artificio atque industria suppleri reperitur. Hæc est versutia eorum, quæ nec
 rationem, nec vocem habent.

Polypi ver
 futia. Nec verò polypi fraudem ac versutiam silentio præteribo, qui ad quodcunque saxum
 adherit, illius colorem subit. Ex quo efficitur, ut multi pisces, temere atq; improvisò na-
 tantes, in eum, tanquam in saxum, incidant, ac veteratori illi protinus in prædam cedant. H

Ho. 8. in
 Hexam. Superbus atque insolens est gallus gallinaceus, comptus & ornatus studiosus pavo, sa-
 laces columbæ, ac domesticæ volucres, ut quæ omni tempore ad Venerem propensa sint,
 caudida & zelotypa perdix, ut quæ venatoribus subdole ac vafre ad prædam operam
 nauet.

Apum po
 litia. Apibus commune domicilium est, communis volatus, communis omnium labor. Quod-
 que omnium maximum est, sub vno principe atque duce opera capeffunt. Neq; enim prius
 ad præda sese conferre sustinent, quam regem volatum auspiciatum fuisse viderint. Nec
 verò apud eas suffragis rex creatur (Populi enim temeritate, ac iudicij inopia, sæpè fa-
 ctum est, ut pessimus quisque ad imperium ascisceretur) nec rursus fortitò imperium ob-
 tingit (Aratione quippè aliena sunt, quæ sorte contingunt, ut quæ non rarò omnium po-
 stremo imperium in manus tradant) nec denique paterna successione quisquam regno in-
 sidet (nam hi quoque ob luxum & assentationem magna ex parte stolidi atque omnis vir-
 tutis ignari existunt) verum is demum regno potitur, qui naturæ dotibus omnes antecellit,
 quique & magnitudine, & habitu, ac lenitate præstat. Quamuis enim rex quoque acu-
 leum habeat: at eo tamen minimè ad vltionem vtitur. Leges quædam scilicet naturæ non
 scriptæ hæc sunt, nempe ut ad poenas inferendas segnes sint, qui ad imperium euecti sunt.

Rom. 12.
 Quidin a
 pibus ipi
 tandum. Audiant ista Christiani, quibus interdicitur ne malum pro malo reddant, sed in bono ma-
 lum vincant. Imitemini, velim, id quod apes proprium ac peculiare habet, nimirum quòd
 nihil nisi de regis imperio atque auctoritate facit, nec cuiquam detrimentum affert, nec
 alienos fructus labefactans, fauos condit. Quin nec ad omnes flores promiscuè accedit, &
 ad quos accesserit, ubi, quantum ad opus aptum sit, sumpserit, quicquid reliquum est, va-
 lere iubet. Ac ceram quidem è floribus palam colligit: mel autem, hoc est humorem eum,
 qui roris instar floribus in spersus est, ore attractum cellularum concauitatibus immittit.
 Ac proinde humidum quoque primum est, post autem temporis progressu concoctum ad
 suam concretionem ac dulcedinem redit. Vnde etiam præclaras atque congruentes laudes
 à Salomone consecuta est, utpote sapiens & operaria nuncupata. Nec mirum: cum vsque-
 adeo studiosè ac diligenter alimoniam colligat (Cuius labores, inquit ille, reges & priua-
 ti valetudinis causa assumunt) ac rursus vsqueadeo scitè mellis promptuaria elaboret.
 Etenim cera in tenues membranas porrecta, multas atque inter se coherentes cauitates ex-
 truit: ita ut densitas illa mutæ rerum minimarum colligationis opus vniuersum fulciat,
 ac sustentet. Vnaquæque enim cum altera hæret, utpote tenui septo ab ea dirempta simul
 atque

A atque copulata. Deinde duplici ac triplici contignatione hæc fistula aliæ super alias ex-
disiunguntur. Prouidendum enim duxit, ne vnã duntaxat cauitatem vndique faceret: ne
humor grauitate sua foras prolaberetur. Perspice quæso quoniam pacto apud Geometriæ in-
ventiones, Velut pro quibusdam operis corollariis, habeat. Sexangulæ enim atque equilate-
ræ sunt omnes cellularum fistulæ, non in rectum aliæ aliis incumbentes, ne imæ partes la-
borent, inanibus accommodatæ: Verùm sexangulorum inferiorum anguli superioribus fun-
damenti atque columinis loco, sunt: quò tutò supra se pondera sustollant, ac priuatim in v-
naquaque cauitate humor contineatur.

Grues noctis custodias vicissim suscipiunt: atque, dum cetera dormiunt, vna in orbem Gruum
natura.
circumiens summam ipsis quiescentibus securitatem præbet. Posteaquam autem excubia-

Brum munere perfuncta est, edito clamore ad somnum se conuertit: altera autem ipsi succe-
dens, eandem, quam consecuta est, securitatem vicissim rependit. Quin hanc quoque in ea-
rum volatu disciplinam perspicies. Alias enim alia ducendi agminis prouinciam susci-
pit, ac postquam certo quodam atque præscripto temporis spatio ante ceteras volauit, retrò
iam se referens, sequenti munus ducendi tradit. Nam quod ad ciconias attinet, non admo-
dum ab animantium ratione præditorum sapientia remotum est: ita omnes vno eodémque Ciconiarum
natura.
tempore ad has regiones commigrant, ac rursus inde omnes, tanquam ad militare quoddam
signum, recedunt. Stipant porrò eas atque comitantur nostræ cornices, belli societatem, vt
reor, cum ipsis aduersus inimicas aues coeutes. Argumento illud est, primum quòd eo tem-
pore nulla omninò cornix cernitur: deinde quia cum vulneribus redeuntes, perspicua pro-
pugnationis atque commilitij signa referunt. Ecquis autem apud eas hospitalitatis leges

C præscripsit? Ecquis desertæ militiæ delationem comminatus est, vt ne qua ab hoc comita-
tu absit? Audiunt hæc, qui ab hospitalitatis studio abhorrent, qui fores suas claudunt, ac
ne rectum quidem in hyeme ac nocte peregrinis impertiunt. At verò ciconiarum erga eas
quæ consenuerunt, studium & cura, ad filios, si animum adiciere velint, patrum amore af-
ficiendos sufficit. Omninò enim nemo tam exigua prudentia præditus est, qui non turpe at-
que ignominiosum esse censeat, à stolidissimis auib; virtute superari. Etenim illa patrem
præ senectute iam implumem in orbem circumstantes, pennis suis consouent, atque copiosa
ipsi alimenta subministrantes, in volatu quoque, quam possunt, opem ferunt, sensim nimi-
rum ac leniter eum vtrinque pennis suis subleuantes. Atque hoc ita hominum sermoni-
bus celebratum est, vt etiam nonnulli acceptorum beneficiorum retaliationem admirandam
appellent.

D Nemo paupertatem suam idcirco lamentetur, animùmque despondeat, quòd nullas om-
ninò domi relictas opes habeat, verùm hirundinis solertiam atq; industriam ob oculos sibi
proponat. Nam ipsa, dum nidum fingit, festucas quidem ore gestat, lutum autem pedibus fer-
re nequens, summos pedes aqua tingit, ac deinde in tenuissimo puluere voluatur, sicq; lu-
tum, quo opus habet, comminiscitur, ac festucas luto, non secus ac bitumine quodam, paula-
tim inter se compactis, illic pullos enutrit. Quorum si quis oculos punxerit, à natura medi-
cinam habet, per quam eos in sanitatem restituat. Hæc te admoneant, ne paupertatis causa
ad perpetrandum scelus te conferas, nec in atrocissimis calamitatibus spem omnè abiciens,
segnis ac torpidus iaceas, verùm ad Deum confugas, qui si hirundini tanta impertit, quan-
to maiora illis daturus est, à quibus ex toto corde auxilium ipsius imploratur?

E Alcyon marina avis est. Hæc in ipsa ripa nidulari, atque in eius arena ova sua reponere
consuevit. Ac quidem ferè hyeme parit, hoc est cum multis & grauib; ventis
mare terræ alliditur. Et tamen venti omnes sedantur, atque omnes maris fluctus conquie-
scunt, cum Alcyon per septem dies ouis incubat. Tot enim duntaxat diebus pullos excludit.
Quoniam autem cibo quoque opus habet, alios rursus septem dies perexiguo huic animali
munificus Deus tribuit. Itaque nauæ etiam omnes istud exploratum habent, atque Alcyo-
nidæ septem hos dies nuncupant. Hæc porrò monendi tui causa sancita sunt, vt, quæ saluti Alcyon
diffiden-
tiam nobis
excitare
debet.
tuæ conducunt, per Dei erga animantia rationis expertia curam ac prouidentiam, ab eo pe-
tas. Quid enim tam nouum & admirandum fingi potest, quòd non tua causa effici queat,
qui ad imaginem Dei conditus es, cum pro tantilla auicula magnum illud atque horrendum
mare coercescat, ipsiq; in media hyeme tranquillitas imperetur?

Turturem narrant, coniuge suo orbatam, non ultra cum altero sociari sustinere, verum coitus omnis experte manere, coniugis nimirum veteris recordatione alterius egressum repudietem. Audiant mulieres quoniam modo viduitatis decus etiam apud bruta praestantius habeatur, quam multorum coniugiorum non satis honesta contractio.

Aquila Iniquissima circa sobolis educationem est aquila. Nam cum duos pullos produxerit, ac crudeliter eorum pennarum ictibus propulsum in terram deturbat: alterum autem solum susceptum complectitur, ac charum habet, ob educationis videlicet molestiam eum abdicans quem genuit. At eum osifraga perire non sinit, verum susceptum una cum suis pullis nutrit. Tales sunt pauperes ij, qui paupertatis praetextu paruulos filios exponunt, aut etiam in bonorum suorum partienda hereditate iniquissimos se liberis suis praebent. Aequum est enim, ut quemadmodum ipsis ex aequo vitam dederunt, sic vita quoque subsidia aequè ipsis praebent. Noli auim ad uncis vnguibz praedictorum crudelitatem imitari, quae simulatque pullos suos iam volatum aggredi viderint, protinus è nido eiiciunt, pennas suas ferientes, ac submouentes: nec ullam posthac eorum curam gerunt. At contra coturnicis erga pullos amor laudem meretur, quae iam etiam volantes affectatur, ac per diu eis cibos atque alimenta porrigit.

Ad opera te domestica auis excitat, acuta scilicet voce in clamans, ac longo ante temporis intervallo solis aduentum praenuncians, cum viatoribus diluculo expergiscens, atque agricolas ad messem educens. Anserum genus vigilantissimum est, atque ad occultarum rerum sensum acutissimum: quippe quae principem etiam urbem conseruarint, hostes quosdam per subterraneos et occultos cuniculos Romae arcem iam iamque occupaturos prodentes. Denique quodnam auium genus est, in quo non peculiare aliquod miraculum natura demonstrat? Quis vulturibus hominum mortem praenunciat, cum alij aduersus alios in bellum tendunt? Videas enim sexcentos vulturum greges castra comitantes, ex armorum scilicet apparatu euentum coniectantes. Hoc autem ab humanis ratiocinationibus haud longè remotum est. Iam quoniam pacto horrendas locustarum expeditiones commemorem, quae velut signo dato cuncta elata, atque in regionis planiciem exercitum ductantes, fructus non prius attingunt, quam id ipsis per diuinum imperium liceat? Quoniam rursum modo Seleucis in huius plagae remedium è vestigio sequitur, infinitam edendi vim habens. Deus quippe pro suo erga hominem amore ac beneficentia naturam ipsius ita fabricatus est, ut inexplebili quadam edendi auiditate flagret.

Quoniam modo cicadae cantum edunt? Quoniam modo sub meridiem ad cantillandum propensiores sunt? per aeris nimirum attractionem, quam in thoracis dilatatione faciunt, emanante sono.

Si perspectum habueris, quemadmodum cygnus collo in profundum depresso cibum sibi ex imo attollat, tum demum Creatoris sapientiam comperies: nimirum quod hac de causa collum pedibus longius ipsi imposuerit, ut, tanquam piscatoria quadam linea infra demissa, cibum in profundo abstrusum sibi comparet.

Variis proprietatibus singula animalia praedita sunt. Firmus est bos, segnis asinus, et in Hexa. quus ad foeminae cupiditatem ardens, lupus nulla arte circurabilis, fraudulenta vulpes, timidus cervus, laboris amans formica, beneficij accepti memor canis, atque ad benevolentiam procliuus. Simulatque enim unumquodque creatum est, secum etiam naturae proprietates traxit. Furor leoni iam inde ab ortu insitus est, ac vita soliuaga, atque ab eorum animantium, quae eiusdem generis sunt, commercio abhorrens. Etenim, velut quispiam brutorum animantium tyrannus, praenaturali superbia, aequabili iure cum aliis viuere recusat.

Leo quibz re quin ne pridianum quidem cibum admittit, nec praede suae reliquias vnquam repetit. Ac liquas praeterea eiusmodi ipsi vocis organa a natura tributa sunt, ut pleraque animalia, maiori celeritate praedita, solo saepenumero rugitu capiantur. Impetuosa est panthera, ac, quod eam libido tulerit, facile ruens. Itaque accommodum ipsi corpus adiunctum est, utpote, ob humiditatem ac leuitatem, animae agitationibus inseruiens, easque sequens. Torpida vrsae natura est, peculiare mores, ac profunda versutia recti. Proinde eodem quoque corpore conuestita est, nempe graui, concreto, inarticulato, consentaneo denique re vera latitanti ac frigida fera.

Formica

A Formica aestiuo tempore hibernum cibum colligit, nec, quia nodum hyemis molestiæ ad Formice sunt, adcircò tempus per inertiam transmittit, verum diligentissimo quodam studio ad o- solertia.
pus seipsam adurget, quoad alimentum quantum satis sit, in horreis cõdiderit. Ane id quid- dem ignaue, ac negligenter: verum scito quodam artificio id efficiens, ut cibus quam diu- tissime duret. Si quidem medias fruges Ungulis secat: ne germinantes, ad cibum ipsi inuti- les sint. Quin eas quoque exsiccat, cum aqua madidas esse videt: nec item quouis tempore depromit, sed tum demique cum tranquillum aërem fore præsenferit. Quæ autem oratio as- sequi, quæ auris capere, quod tẽpus sufficere queat, si quis omnia summi illius artificis m- racula oratione complecti velit?

B Leena sobolem suam adamat, & lupus pro catulis dimicat. Est enim incredibilis qui- dam brutorum in fetus suos, & parentum inter se amor. Quandoquidem procreator eorum Deus, rationis inopiam sensuum præstantia compensauit.

Vnde fit, ut inter innumeras oues agnus è stabulo exiliens matris vocem agnoscat, at- que ad eam contendat, ac suos lactis fontes requirat: & quamuis ieiuna matris vbera nan- ciscatur, iis tamen contentus sit: eodemque modo mater inter innumeros agnos foetum suum agnoscat?

Rationis expers est canis: at sensum tamen rationi penè parem habet. Memoria autẽ ac- cepti beneficij, quæ ipsi inest, eorum, qui erga bene de se meritos ingrati sunt, nõ pu- dore suffundat: quippe cum plerosque dominis in solitudine obruticatis immortalis esse me- moriæ mandatum sit. Quin nonnulli quoque flagrante adhuc cæde iis, qui interfectores quæ- rebant, duces extiterunt, atque, ut facinorosi ad penas luendas ducebantur, effecerunt.

Canum
erga do-
micos a-
mor.

C Chamæleontem ferunt colores omnes subinde assumere, candore viri excepto.

Quisnam cantum cygno contexit, cum ad ventos pennas suas expandit, ac stridulum carmen effundit? Vnde Medicus ille atque arrogans pauo elegantia gloriæque vsqueadẽ cupidus est: etenim pulchritudinem suam compertam habet. Cumque aliquem ad foeminas propius accedentem cernit, sese ambitiosè, ut aiunt, ostentat, ac diducto collo, ac pennis in orbem compositis, auream quandam, atque stellarum instar micantem pulchritudinem ri- ualibus suis cum superbo incessu commonstrat. Vnde apibus & araneis operis amor atque industria, ut & illa per sexangulas atque inter se oppositas fistulas fauos contexit, & sul- ciant, ac per intermedium septum atque permutacionem angulorum rectis lineis adnexo- rum, firmitatè ipsi conciliet, hæ autem per vsqueadẽ tenuia, & penè aërea stamina variè distenta, multiplices telas texant: idq; ex tam obscuris initiis, ut oculorum sensum fugiant?

Nat.
Orat. 2. de
Theol.

D Illud obseruatione compertum est, leonum catulos, quemadmodum & canes, cæcos in lu- cem emitti.

Clemens?

Cum leonina ossa tunduntur, perinde atque è silice ignis excutitur.

Aquila, ut serpentem à pullis abigat, amuleti loco lapidem eum, quem aëtitem vocant, in nido collocat.

Est bellua, quæ tarandrus vocatur, magnitudine boui non impar, oris autem forma cer- uo quam similima. Hanc aiunt iuxta ea loca atque arbores, quibus propinqua est, pilorum colorem subinde immutare: aded ut ob coloris similitudinem ab iis, qui obuiam ipsi fiunt, animaduerti nequeat: atque potius hac ratione, quam corporis robore id consequatur, ut ca- pi vix omnino queat.

Philo.

E pi vix omnino queat.

De iustis ponderibus ac mensuris.

CAP. XLI.

NOLITE facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera iusta, & æqua sint pondera, iustus modius, & æquus sextarius. *Leuit. 19.*

Non habebis in sacco diuersa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua modius maior & minor. Pondus habebitis iustum & verum, & mo- dius æqualis & verus erit tibi: ut multo tempore viuas super terram, quam Domi- nus Deus dederit tibi. Abominatur enim Dominus tuus eum qui facit hæc. *Deut. 25.*

Statera iusta, & ephi iustum, & batus iustus erit vobis.